

IX. D'ARTAGNAN SE VYBARVUJE¹³¹

Jak Athos s Porthosem předpokládali, asi za půl hodiny se d'Artagnan vrátil. Ani tentokrát se mu nepodařilo muže dopadnout; jako zázrakem zmizel. D'Artagnan proběhl s mečem v ruce okolní ulice, ale nenašel nikoho, kdo by se alespoň vzdáleně podobal muži, kterého hledal. Teprve pak si vzpomněl na to, co měl zřejmě udělat ze všeho nejdřív, a sice zaklepat na dveře, o něž se neznámý opíral. Ale desetkrát nebo dvanáctkrát do nich marně bušil klepadlem, nikdo mu otevřít nepřišel. Sousedé, které hluk přilákal a kteří vyběhli z okolních dveří nebo aspoň vystrčili hlavu z okna, ho ujistili, že dům je už půl roku neobydlený, o čemž ostatně svědčily i zavřené okenice.

Mezitím, co d'Artagnan běhal po ulicích a bušil do dveří, Aramis se připojil ke svým dvěma druhům, takže když se d'Artagnan vrátil domů, našel společnost kompletní.

„Tak co?“ zeptali se sborově tři mušketýři, když viděli d'Artagnana vcházet se zpoceným čelem a s obličejem zrůzněným hněvem.

„Nic!“ vykřikl d'Artagnan a odhodil meč na postel. „Ten člověk je snad vtělený ďábel. Zmizel jako duch, jako stín, jako přízrak.“

„Věříte na zjevení?“ zeptal se Athos Porthose.

„Já věřím jenom tomu, co vidím. A protože jsem zjevení nikdy neviděl, tak na něj nevěřím.“

„V Bibli stojí psáno, že na ně máme věřit,“ pravil Aramis. „Samuelův duch se zjevil Saulovi.¹³² Je to vlastně důležitá součást víry, a tak bych byl nerad, kdybyste o tom pochyboval, Porthosi.“

„V každém případě, ať je to muž nebo ďábel, člověk nebo stín, iluze nebo skutečnost, ten muž se zrodil proto, aby otrávil život. Jeho útěk nám totiž pokazil skvělý obchod, pánové, na kterém bychom si mohli vydělat nejmíň sto pistolí.“

„Jak to?“ zeptali se Aramis s Porthosem.

Co se týče Athose, ten zůstal věrný své mlčenlivosti a spokojil se jen tím, že se otázel d'Artagnana pohledem.

„Planchete,“ přikázal d'Artagnan svému sluhovi, který právě v tu chvíli prostrčil hlavu škvírou ve dveřích, aby se pokusil zachytit alespoň útržky rozhovoru, „zajděte za panem domácím Bonacieuxem a řekněte mu, ať nám pošle půl tuctu beaugencyského vína.¹³³ To piju nejradši.“

¹³¹ O této kapitole platí totéž, co o té předcházející. S Courtilzem už nemá vůbec nic společného, jde výlučně o text a zápletku pana Dumase.

¹³² Jedná se na narážku z biblické *Knihy Samuelovy*. Izraelský král Saul vyhledal pomoc věstkyně, aby se dozvěděl osud izraelské armády, ohrožené Filištíncy. Věstkyně mu vyčarovala ducha zemřelého proroka Samuela. Věštba ovšem Saulovi štěstí nepřinesla, jeho výprava skončila tragédií, král byl zraněn a sám si vzal život.

¹³³ Vzpomeňme si, že o městečku Beaugency tu už jednou byla zmínka. Leží v údolí řeky Loiry, kde se víno pěstuje odjakživa. Typickou zdejší odrůdou je Chenin blanc, z níž se dělalo víno už v 15. století. Z údolí Loiry pocházejí tak proslavené značky jako Poilly-Fumé, Coteaux du Layon či Cour-Cheverny. A ostatně i anjouské víno, s nímž ještě budeme mít co do činění. Je ovšem otázkou, co mušketýři vlastně pili, protože v 17. století se ještě vína na značky nerozdělovala, říkalo se jim jen podle oblastí. Třeba jim chutnalo suché dezertní víno z Aunis, jež se v okolí Beaugency vyrábí dodnes.

„Ach, vy máte u svého domácího otevřený účet?“ zeptal se Porthos.

„Ano,“ odpověděl d'Artagnan. „Ode dneška. A buďte klidní, jestli to víno nebude dobré, musí nám poslat jiné.“

„Má se užívat, a ne zneužívat,“ pravil kazatelsky Aramis.

„Vždycky jsem tvrdil, že d'Artagnan je z nás čtyř nejchytřejší,“ prohlásil Athos. Jakmile vyslovil své mínění, za které mu d'Artagnan poděkoval úklonou, upadl opět do svého obvyklého mlčení.

„A o co vlastně jde?“ zeptal se Porthos.

„Ano,“ přidal se Aramis, „svěřte se nám, přáteli, pokud ovšem nejde o čest nějaké dámy. V takovém případě si to nechte pro sebe.“

„Buďte klidní,“ odpověděl d'Artagnan, „o ničí čest tu nejde.“

A vyprávěl přátelům slovo od slova, co mu domácí vyprávěl a jak jeho ženu unesl tentýž muž, s nímž se střetl v hostinci U Svobodného mlynáře.

„To není tak špatné,“ pravil Athos, který právě znalecky ochutnal přinesené víno a kývnutím potvrdil, že je dobré. „Z toho dobráka můžeme vytáhnout padesát až šedesát pistolí. Teď jenom musíme zjistit, jestli padesát až šedesát pistolí stojí za riziko, abychom dali v sázku čtyři životy.“

„Nezapomínejme, pánové, že ve hře je žena!“ zvolal d'Artagnan. „Unesená žena, které bezpochyby vyhrožují, kterou možná mučí, a to všechno jenom proto, že je věrná své paní!“

„Pozor, d'Artagnane, pozor!“ řekl Aramis. „Podle mého názoru vás osud paní Bonacieuxové rozpaluje až příliš. Žena byla stvořena pro naši záhubu a od ní pochází všechno naše trápení.“

Po tomto Aramisově prohlášení Athos sraštil obočí a kouzl se do rtů.

„Já se vůbec nebojím o paní Bonacieuxovou,“ vykřikl d'Artagnan, „ale o královnu, kterou král opustil, kardinál pronásleduje a která je svědkem toho, jak hlavy jejích přátel padají jedna za druhou.“

„A proč má ráda zrovna ty, které my tak nenávidíme: Španěle a Angličany?“

„Španělsko je její vlast,“ odpověděl d'Artagnan. „Proto má ráda Španěly, protože jsou dětmi stejné země jako ona. A co se týče té druhé výčitky, slyšel jsem, že nemá ráda Angličany jako takové, ale pouze jednoho Angličana.“¹³⁴

„Na mou věru,“ pravil Athos, „musím přiznat, že ten Angličan je hoden lásky. Nikdy jsem neviděl vznešenějšího muže.“

„A nehledě k tomu, že se obléká líp než kdokoliv jiný,“ přísadil si Porthos. „Byl jsem v Louvru ten den, kdy tam rozsypal perly.¹³⁵ Sebral jsem dvě a prodal jsem každou za deset pistolí. Ty ho znáš taky, Aramisi?“

„Stejně dobře jako vy, pánové, protože jsem byl při tom, jak ho zatkli v amienské zahradě,¹³⁶ kam mě vzal pan de Putange, královnin podkoní.¹³⁷ V té době jsem byl v semináři. Pro krále to asi muselo být velmi kruté.“

¹³⁴ Řeč je samozřejmě o Buckinghamovi, jenž nám tímto vstupuje na scénu, takže nebude na škodu, když si ho zatím jen stručně představíme. Georges Villiers, vévoda z Buckinghamu, se narodil v roce 1592 jako druhý syn sira Georgese Villierse, malého šlechtice z Leicestershire. V letech 1610 až 1613 žil ve Francii. V roce 1614 se stal příslušníkem anglického dvora a velmi brzy i oblíbencem krále Jakuba I. a blízkým přítelem prince Gallského, budoucího Karla I. V parlamentu se často setkával s opozicí, ale celých deset let se těšil podpoře a ochraně panovníků. V roce 1623 se mu nepodařilo oženit Karla se španělskou infantkou, sestrou Anny Rakouské. Setkal se snad při této příležitosti skutečně poprvé s Annou Rakouskou? V roce 1625 se vrátil do Paříže a pravděpodobně se s královnou setkal u vévodkyně de Chevreuse. Pak se s královnou nepochybně setkal v zahradách v Amiensu, o němž se Dumas zmiňuje jen okrajově. Setkání Buckinghamu s Annou Rakouskou v Paříži si však Dumas úplně vymyslel. Je nepochybné, že Buckingham na Annu Rakouskou velmi zapůsobil, ale nevíme, jestli se jednalo o citový vztah. Víme, že v Amiensu se zkusil královně přiblížit, byl však odmítnut a neuspěl ani s omluvou. Dumas vztah královny s Buckinghamem pravděpodobně zromantizoval. Je ovšem pravda, že velkou roli v tomto příběhu i v reálném životě sehrála vévodkyně de Chevreuse, která připravila setkání královny s Buckinghamem v Amiensu. Po této nepodařené schůzce Buckingham úplně změnil svou politiku a válčil s Francií o ostrov Ré. Ale k tomu všemu se ještě dostaneme.

¹³⁵ Šlo o skutečnou historickou událost. Když Buckingham přijel do Paříže v zastoupení krále Karla I. pro jeho snoubenku Henriette Bourbonskou, přišel na ples do Lucemburského paláce oblečený celý v bílém, s diamanty za osmdesát tisíc liber, které byly úmyslně špatně našity, takže se z něj začaly při tanci sypat. Francouzští šlechtici padli na kolena a začali je sbírat. Ale když je chtěli galantně vrátit jejich majiteli, Buckingham jim pyšně řekl: „Nechte si je.“

¹³⁶ Teď se aspoň na okamžik musíme přenést z Paříže do Amiensu a stručně si říci, co se tam vlastně odehrálo. Královna doprovázela svou svagrovou Henriette, jejíž svatba s anglickým králem Karlem I. se konala v Louvru (Karla při obřadu zastupoval vévoda de Chevreuse). Průvod opustil Paříž 2. června 1625. V Amiensu se královna ubytovala ve velkém domě stojícím na břehu řeky Sommy. Schůzku s Buckinghamem domluvila zřejmě vévodkyně de Chevreuse. Nevíme přesně, k čemu tam došlo. Dovolil si Buckingham příliš? Překročil hranice dobrého chování? Dobová svědeckví se různí. Podle některých nebyla královna v zahradě sama a přišla v doprovodu svých dvorních dam, což zní logicky, protože si neumíme představit, že by první dáma Francie mohla při takové příležitosti zůstat jen s Buckinghamem úplně sama. Prý se jí jen obratným manévrem podařilo od dvorních dam vzdálit. Co se dělo dál? Vyznal jí Buckingham lásku? Dokonce se jí pokusil políbit, jak napsal ve svých *Pamětech* komorník La Porte? Překvapil královnu svou vášní, jak napsala jedna z dvorních dam, paní de Motteville? Buď jak buď, královna vykřikla nebo snad dokonce zavolala o pomoc a Buckingham (Francouzi mu říkali Bouquiquant) musel prchnout a ujet z Amiensu. Málem došlo na diplomatický skandál. Vévodkyně de Chevreuse a její tehdejší mileneček, anglický velvyslanec Holland, Buckinghamu přinutili, aby se do Amiensu vrátil, „vrhl se královně k nohám a vypukl v pláč, královna však zůstala chladná“.

¹³⁷ Guillaume Morel de Putanges byl skutečně královniným podkoním a správcem jejích stájí, jedná se tedy o historickou osobnost.

„Nic z toho by mi nevadilo,“ prohlásil d'Artagnan. „Kdybych věděl, kde je vévoda z Buckinghamu, vzal bych ho za ruku a dovedl ke královně, jen abych rozčilil pana kardinála, protože našim skutečným, jediným a věčným nepřítelem je právě pan kardinál. Kdybych mu mohl provést nějaký krutý kousek, přiznávám, že bych do toho klidně vsadil svou hlavu.“

„A ten kramář vám řekl, d'Artagnane, že královna si myslí, že by mohli přilákat nějakou falešnou zprávou?“ zeptal se Athos.

„Přesně toho se královna bojí.“

„Počkejte přece,“ řekl Aramis.

„A na co?“ zeptal se Porthos.

„Rád bych si vzpomněl na jisté okolnosti.“

„Teď jsem přesvědčen,“ pravil d'Artagnan, „že únos té královniny ženy souvisí s událostmi, o nichž mluvíme, a možná s přítomností vévody z Buckinghamu v Paříži.“

„Ten Gaskoněc má ale nápady!“ zvolal Porthos s obdivem.

„Rád ho slyším povídat,“ přidal se Athos. „Líbí se mi jeho venkovský přízvuk.“

„Pánové,“ vmísil se do řeči Aramis, „poslechněte si tohle.“

„Poslechněme si Aramise,“ řekli tři přátelé.

„Včera jsem navštívil jednoho slovuťného doktora teologie, s nímž někdy konzultuji svá studia...“

Athos se usmál.

„Bydlí v odlehle čtvrti,“ pokračoval Aramis, „protože to vyžaduje jeho vkus a povolání. A ve chvíli, kdy jsem od něj odcházel...“

Tady se Aramis zarazil.

„A dál?“ ptali se jeho posluchači. „Co se stalo, když jste od něj odcházel?“

Zdálo se, že se Aramis zoufale snaží v duchu překonat nějakou překážku jako člověk, který se zapletl do lži. Ale oči jeho tří přátel se na něj upíraly, uši byly napnuté, a tak neexistoval žádný způsob, jak z toho vycouvat.

„Ten doktor má neteř,“ pokračoval Aramis.

„Ach, tak on má neteř!“ zvolal Porthos.

„Je to velmi ctnostná dáma,“ řekl Aramis.

Všichni tři přátelé se dali do smíchu.

„Když se budete smát nebo o mých slovech pochybovat, nic se nedozvíte.“

„Už jsme němí jako hrob a věřící jako mohamedáni,“ pravil Athos.

„Tak já pokračuju,“ řekl Aramis. „Ta neteř strýčka občas navštěvuje. Náhodou tam byla včera ve stejnou dobu jako já a nabídla mě, že mi odveze zpátky kočárem.“

„Takže ta doktorova neteř má kočár?“ zeptal se Porthos, jehož velkým nedostatkem byla prostověkost. „To je dobrá známost, příteli.“

„Porthosi,“ namítl Aramis, „už jsem vám nejmíň jednou říkal, že jste hrozně indiskrétní, a to vám u žen škodí.“

„Pánové, pánové,“ vykřikl d'Artagnan, který tušil, že se dostávají k jádru dobrodružství. „Věc je vážná, snažme se tedy nežertovat. Pokračujte, Aramisi, pokračujte.“

„Najednou se objevil vysoký tmavý muž šlechtických způsobů, něco jako ten váš muž, d'Artagnane.“

„Mohl to být on,“ řekl d'Artagnan.

„Je to možné,“ pokračoval Aramis. „V doprovodu pěti nebo šesti mužů, kteří ho sledovali zpovzdálí, ke mně přistoupil a zdvořile mi řekl: ‚Pane vévodo...‘ Pak se otočil k dámě, kterou jsem vedl v podpaží a dodal: ‚A vy, madam...‘“

„To řekl té doktorově neteři?“

„Buďte zticha, Porthosi!“ pravil Athos. „Jste nesnesitelný.“

„Račte nastoupit do kočáru a nesnažte se o žádný odpor. A nedělejte hluk.““

„Považoval vás za Buckinghamama!“ vykřikl d'Artagnan.

„Myslím, že ano,“ odpověděl Aramis.

„A tu dámu?“ zeptal se Porthos.

„Tu považoval za královnu!“ odpověděl d'Artagnan.

„Správně!“ řekl Aramis.

„Ten Gaskoněc je ďábel!“ vykřikl Athos. „Nic mu neunikne!“

„Pravda je,“ přisvědčil Porthos, „že Aramis má stejnou postavu jako krásný vévoda a podobně se i pohybuje. Ale měl jste přece na sobě mušketýrskou uniformu.“

„Měl jsem široký plášť,“ řekl Aramis.

„V červenci? A hrome!“ pravil Porthos. „Doktor se bál, aby vás nikdo nepoznal?“

„Já ještě chápu to, že špeha zmátly vaše pohyby,“ vmísil se do řeči Athos. „Ale co váš obličej?“

„Měl jsem na hlavě široký klobouk,“ odpověděl Aramis.

„Pane Bože!“ zvolal Porthos. „To je nějaké opatrnosti kvůli studiu teologie!“

„Pánové, pánové!“ zasáhl d'Artagnan. „Neztrácejme čas zbytečnými žerty. Nerozptylujme se a vydejme se radši hledat kramářovu ženu. Ona je klíčem celé intriky.“

„Žena tak nízkého původu? Myslíte, d'Artagnane?“ namítl Porthos a našpulil pohrdavě rty.

„Je to kmotřenka pana de La Porte, královna osobního komorníka. Copak jsem vám to neřekl, pánové? Možná Její Veličenstvo hledalo záměrně oporu tak nízko. Vysoké hlavy dohlédnou daleko a kardinál má dobrý zrak.“

„Dobrá! Ale nejprve dohodněte s tím kupčíkem cenu. Dobrou cenu,“ řekl Porthos.

„To je zbytečné,“ odpověděl d'Artagnan. „Myslím si totiž, že když nám nezaplatí, dostaneme zapláceno jinde.“

V tu chvíli se ze schodiště ozval dupot kroků a vzápětí se s hřmotem otevřely dveře a do pokoje, v němž se konala porada, vpadl nešťastný kupec.

„Ach, pánové!“ křičel. „Ve jménu Božím, zachraňte mě! Čtyři muži mě přišli zatknout. Zachraňte mě! Zachraňte mě!“

Porthos a Aramis vyskočili.

„Okamžik!“ zvolal d'Artagnan a dal jim znamení, aby zastrčili meče, které se chystali vytasit. „Tady s odvahou nic nezmůžeme, musíme být opatrní.“

„Ale přece jim nedovolíme...“ namítl Porthos.

„Nechte jednat d'Artagnana,“ řekl Athos. „Znovu opakuji, že je z nás nejchytřejší. Co se týče mě, já ho poslechnu. Udělej, co chceš, d'Artagnane.“

V tu chvíli se v předstíni objevili čtyři gardisté, a když spatřili čtyři mušketýry s meči u boku, zaváhali, mají-li jít dál.

„Jen vstupte, pánové, vstupte,“ křikl d'Artagnan. „Tady jste u mě doma a my všichni jsme věrnými služebníky krále i pana kardinála.“

„Nebudete nám tedy bránit splnit rozkaz, který jsme dostali?“ zeptal se muž, jenž, jak se zdálo, té hlídce velel.

„Ne, naopak, pánové. Dokonce vám i pomůžeme, když budete pokračovat.“

„Co to říká?“ zamumlal Porthos.

„Jsi hlupák!“ odpověděl mu Athos. „Mlč.“

„Ale vy jste mi slíbil, že...“ zašeptal ubohý kramář.

„Můžeme vás zachránit jen tehdy, když zůstaneme na svobodě,“ odpověděl mu rychle a potichu d'Artagnan. „Jestli se budeme tvářit, že vás chceme bránit, zatknou nás spolu s vámi.“

„Nícméně se mi zdá, že...“

„Pojďte, pánové, pojďte,“ zvolal nahlas d'Artagnan. „Nemáme žádný důvod toho pána bránit. Dnes jsem ho viděl poprvé, a ještě při jaké příležitosti! Řekne vám to sám. Přišel se mnou domluvit cenu za pronájem bytu. Je to pravda, pane Bonacieuxi? Odpovězte!“

„Je to čistá pravda, pánové,“ vykřikl kupec. „Ale pán vám neřekl, že...“

„Ani slovo o mně, ani slovo o mých přátelích, a hlavně ani slovo o královně, jinak nás zničí všechny a sebe nezachráníte. Pojďte, pánové, pojďte, odvedte si toho muže.“

A d'Artagnan postrčil vyděšeného kupce do rukou gardistů a při tom mu řekl:

„Vy jste darebák, můj milý. Přišel jste žádat o peníze mě, mušketýra! Do vězení s ním, pánové, odvedte si ho a držte ho pod zámekem, co nejdéle to půjde. Aspoň budu mít čas zaplatit.“